

Відкрите звернення Асоціації правників України щодо доопрацювання проєкту закону про реформу виконавчого провадження

Асоціація правників України як провідна правнича спільнота, метою якої є впровадження принципу верховенства права, була одним з ініціаторів та брала активну участь у запровадженні і розбудові в Україні інституту приватних виконавців та реформуванні галузевого законодавства.

27 травня 2020 р. Урядом було схвалено розроблений Міністерством юстиції України проєкт закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів».

У зв'язку з цим, Асоціація, за результатами проведеного експертного обговорення, вважає за необхідне звернути увагу на те, що зазначений проєкт закону, попри позитивні зміни, містить ряд норм, які можуть нівелювати попередні результати реформи виконавчого провадження.

Крім того, при підготовці проєкту не було враховано пропозиції, що містилися в законопроекті, розробленому на платформі Проєкту Європейського Союзу «Право-Justice» за участі представників Асоціації приватних виконавців України, Міністерства юстиції, Програми Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Нове правосуддя», Організації з безпеки і співробітництва у Європі, Міжнародної організації права розвитку, Американської торгової палати, Ради бізнес-омбудсмена, Незалежної асоціації банків України, Асоціації правників України, науковців.

Враховуючи викладене, вважаємо за необхідне звернути увагу на наступні положення проєкту, які, на нашу думку, несуть значні ризики для подальшої імплементації реформи виконання судових рішень, зокрема:

1. Нівелюється роль Асоціації приватних виконавців щодо затвердження питань для кваліфікаційного іспиту, оскільки такі повноваження передаються від Кваліфікаційної комісії до Міністерства юстиції України.

2. Проєкт наділяє правом подати скаргу на дії чи бездіяльність приватного виконавця будь-яку особу, не обмежуючись учасниками виконавчого провадження, як це передбачено чинним законодавством, що несе значний ризик зловживання таким правом та, як наслідок, можливість блокування роботи приватного виконавця шляхом проведення постійних перевірок його діяльності.

3. Міністерству надаються фактично необмежені дискреційні повноваження при здійсненні контролю за діяльністю приватних виконавців. Так, при проведенні позапланової перевірки приватного виконавця Міністерство вже не буде обмежено предметом поданої скарги. Крім того, законопроект надає регулятору право повторно проводити перевірку обставин, які вже були предметом попередньої перевірки.

4. Перелік підстав для притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності доповнюється такою підставою, як «порушення принципів виконавчого провадження», що є *оціночним поняттям*.

5. Скорочується перелік видів дисциплінарних стягнень, які можуть застосовуватись до приватного виконавця. Так, пропонується виключити такий вид дисциплінарного стягнення, як догана. При цьому два з трьох видів стягнення (зупинення діяльності на строк до шести місяців, припинення діяльності) означають повне або тимчасове припинення діяльності приватного виконавця.

Разом із тим закон встановлює імперативну норму, відповідно до якої, у випадку визнання судом (або ж Дисциплінарною комісією на власний розсуд, не чекаючи рішення суду) неправомірними дій виконавця, які полягали в накладенні арешту на майно (зняття арешту з майна), примусового списання коштів з рахунків в банках, продажу майна, передачі майна на зберігання, до приватного виконавця не може бути застосовано такий вид дисциплінарного стягнення, як попередження, а лише більш суворий вид стягнення.

7. Обмежуються права приватних виконавців на оскарження до суду рішень Дисциплінарної комісії. Пропонується оскаржувати рішення дисциплінарного органу виключно з формальних підстав, а не по суті. Відтак, законопроект фактично забороняє суду аналізувати рішення Дисциплінарної комісії на предмет його відповідності чинному законодавству.

З огляду на зазначене вище, Асоціація правників України вважає за необхідне:

- 1) Врахувати наведені зауваження при розгляді законопроекту.
- 2) Провести широке обговорення необхідних змін до законодавства, що регулює діяльність органів примусового виконання і процедуру виконавчого провадження.
- 3) Врахувати під час розгляду законопроекту пропозиції, що містилися в законопроекті, підготовленому на платформі Проекту ЄС «Право-Justice» за участі представників Асоціації приватних виконавців України, Міністерства юстиції, Програми Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Нове правосуддя», Організації з безпеки і співробітництва у Європі, Міжнародної організації права розвитку, Американської торгової палати, Ради бізнес-омбудсмена, Незалежної асоціації банків України, Асоціації правників України, науковців.